

Ödeme Hizmetleri

Ödeme hizmetleri ikincil mevzuatında önemli değişiklikler

6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun'un ("**Kanun**") ikincil mevzuatını teşkil eden Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para İhracı ile Ödeme Hizmeti Sağlayıcıları Hakkında Yönetmelik ("**Yönetmelik**") ve Ödeme ve Elektronik Para Kuruluşlarının Bilgi Sistemleri ile Ödeme Hizmeti Sağlayıcılarının Ödeme Hizmetleri Alanındaki Veri Paylaşım Servislerine İlişkin Tebliğ'de ("**Tebliğ**") uzun bir süredir beklenen değişiklikler 7 Ekim 2023 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ("**TCMB**") tarafından özellikle Yönetmelik'te yapılan değişiklikler, ödeme hizmetleri sektöründe lisanslı veya lisansız olarak faaliyet gösteren pek çok paydaşın mevcut ve planlanan iş modellerinde yeniden düzenlemeler yapmasını gerektirebilecek niteliktedir.

Yönetmelik'te yapılan önemli değişiklikler özetle aşağıdaki şekildedir:

➤ **Dijital cüzdan hizmeti tanımlanarak lisansa tabi hale getirilmiştir.**

Dijital cüzdan hizmetinin tanımı ve lisansın kapsamı:

Yönetmelik'te dijital cüzdan "*müşterinin tanımladığı ödeme hesabına veya ödeme aracına ilişkin bilgilerin saklandığı, bir elektronik cihaz, çevrim içi hizmet veya uygulama olarak sunulan ve müşteriye, tanımladığı ödeme hesabı veya ödeme aracına ilişkin bilgileri kullanarak ödeme işlemi gerçekleştirme imkânı sağlayan ödeme aracı*" olarak tanımlanmıştır.

Dijital cüzdan hizmeti sunulabilmesi için asgari olarak "ödeme aracının ihracı" faaliyetlerine ilişkin lisans sahibi olunması gerekmektedir. Ek olarak, dijital cüzdan kullanılarak müşteriye sunulacak hizmetlerin türüne göre gerekmesi halinde Yönetmelik'in 4/1. maddesinin ilgili bentleri kapsamında ayrıca lisans alınması zorunludur.

Dijital cüzdanın kullanıldığı bazı özel iş modelleri bakımından lisans kapsamına ilişkin özel düzenleme:

- ✓ Dijital cüzdanın, işyerlerinde ödeme aracı olarak kullanıldığı ve bu tür işlemlerde ödeme işlemine ilişkin fonun dijital cüzdan hizmeti sunan kuruluş üzerinden aktarıldığı iş modelinde, ilgili kuruluşun elektronik para ihraç lisansına sahip olması gerekmektedir. Ancak dijital cüzdana tanımlanmış olan ödeme hesabı veya ödeme aracının işyerinde gerçekleştirilecek ödeme işleminde doğrudan kullanılması için işyerine gerekli ödeme hizmetlerini dijital cüzdan hizmeti sunan kuruluşun sunması nedeniyle ödeme işlemine ilişkin fonun dijital cüzdan hizmeti sunan kuruluş üzerinden aktarıldığı haller bu kapsamda değildir.
- ✓ Dijital cüzdanın işyerlerinde gerçekleştirilecek ödeme işleminde dijital cüzdana tanımlanmış olan başka bir ödeme hizmeti sağlayıcısı nezdindeki ödeme hesabı veya başka bir ödeme hizmeti sağlayıcısının ihraç ettiği ödeme aracı doğrudan kullanılacak şekilde geçerli olması durumunda ilgili kuruluşun Yönetmelik'in 4/1(f) maddesi uyarınca ödeme emri başlatma hizmeti lisansına sahip olması gerekmektedir.

Dijital cüzdan hizmetinin istisnaları:

Aşağıdaki hizmetler dijital cüzdan hizmeti olarak değerlendirilmez:

- ✓ Sadece hizmeti sunan ödeme hizmeti sağlayıcısı nezdindeki ödeme hesabı ve bu ödeme hizmeti sağlayıcısı tarafından çıkarılan ödeme aracının tanımlanabildiği ve saklanabildiği elektronik cihaz, çevrim içi hizmet veya uygulamalar.
- ✓ Aşağıdaki şartların tamamını karşılıyor olması şartıyla, hassas müşteri verilerini mevzuatın izin verdiği sınırlar çerçevesinde işyeri veya ödeme hizmeti sağlayıcısı adına saklayan hizmetler:
 - i. Müşteri ile hiçbir şekilde hukuki bir işleme doğrudan taraf olmamalı;
 - ii. Müşteri nezdinde ödeme işleminin saklamayı yapan tüzel kişi aracılığıyla gerçekleştiği izlenimi yaratmamalı;
 - iii. Ödeme işleminin hiçbir anında saklamayı yapan tüzel kişi ödeme işlemine konu fonun sahibi olmamalı;
 - iv. Yürütülen faaliyete ilişkin hak ve yükümlülükler açık bir şekilde taraflar arasında yapılan sözleşmede belirlenmeli; ve
 - v. Hassas müşteri verilerini mevzuatın izin verdiği sınırlar çerçevesinde işyeri veya ödeme hizmeti sağlayıcısı adına saklayan kişiler, müşteriye karşı tek başına bu hizmetin görünen yüzü olmamalı.
- ✓ Kanun'un 12/2. maddesinde düzenlenen ödeme hizmetleri.
- ✓ Elektronik parayı ihraç eden kuruluşun sadece kendi mağaza ağında, sadece belirli bir mal veya hizmet grubunun satın alınmasında veya yapılan bir anlaşma sonucunda sadece belirli bir hizmet ağında kullanılabilen ön ödemeli araçlar.

Bu çerçevede, yukarıdaki istisnalardan herhangi birini sağlamadığı sürece, yalnızca kart saklama işlevi gören dijital cüzdan ürünlerinin de lisansa tabi hale getirildiği değerlendirilmektedir.

Uyum süresi: Hâlihazırda dijital cüzdan hizmeti tanımına giren hizmetleri sunmakta olan kişiler 7 Ekim 2024'e kadar TCMB'ye başvurarak gerekli lisansları almalı ve Yönetmelik'in 4/A maddesindeki düzenlemelere uyumlu hale gelmelidir.

➤ **Grup içi pay edinim ve devirleri için TCMB'den izin alınması zorunluluğu kaldırılmıştır.**

Elektronik para ve ödeme kuruluşlarının pay sahipliği yapısında değişiklik meydana getiren grup içi pay edinim ve devirleri kolaylaştırılmıştır. Kuruluşun nihai pay sahiplerinin doğrudan veya dolaylı olarak kuruluş nezdindeki pay oranında herhangi bir değişikliğe sebep olmayacak şekilde aynı gruba ait şirketler arasında gerçekleşen pay edinim ve devirlerinin TCMB'nin iznine tabi olmadığı düzenlenmiştir. Bu tür bir pay devrinin kuruluşça öğrenilmesini müteakip 10 iş günü içerisinde TCMB'ye bildirilmesi gerekli ve yeterlidir. Ancak TCMB'nin gerekli görmesi halinde işlemin durdurulmasını veya işlemin tamamlanmış olması halinde eski duruma geri dönülmesini isteme yetkisi saklıdır.

➤ **Kuruluşlar tarafından yapılabilecek faaliyetlerin kapsamı genişletilmiştir.**

Ödeme ve elektronik para kuruluşlarının iştigal edebileceği ticari faaliyetlerin kapsamına aşağıdakiler de dâhil edilmiştir:

- ✓ Yönetmelik'in 4/1/(f) ve (g) bendi kapsamında lisanslı olanlar haricinde kalan kuruluşlar bakımından bu hizmetlerin sadece kendi nezdinde bulunan hesaplar ile ilgili olarak sunulması şartıyla;
 - i. tüzel kişilere ilişkin olarak Kanun uyarınca ödeme hizmeti kapsamına girmeyen ancak ticari borç ve alacak yönetimi, muhasebeleştirme, faturalama, ürün, stok ve tedarik yönetimi gibi tüzel kişilerin ve tacirlerin idari ve operasyonel süreçlerini kolaylaştıran, güvenli kılan veya etkinliğini artıran hizmetler (katma değerli hizmetler) ile

- ii. gerçek kişilere ilişkin olarak Kanun uyarınca ödeme hizmeti kapsamına girmeyen ancak bireysel bütçe yönetimi, fatura yönetimi, hesap doğrulama, ödemelere ilişkin hatırlatmalar gibi gerçek kişilerin mali durum ve finansal farkındalığını destekleyerek sunulan ödeme hizmetlerini kolaylaştıran, güvenli kılan veya etkinliğini artıran hizmetler (nitelikli hizmetler).

- ✓ Kıymetli maden ve kıymetli taş ile döviz alım satımıyla ilgili işlemler hariç olmak üzere ilgili mevzuat uyarınca arayüz sağlayıcı olarak sunulacak hizmetler.
- ✓ Döviz alım satımıyla ilgili işlemler hariç olmak üzere ve hizmet sunulan finansal kuruluşun asli faaliyetinin tamamını kapsamamak şartıyla finansal kuruluşların hizmetlerine ulaşılabilmesi için müşteriye sunulan pazarlama ve ilgili finansal kuruluşun sistemlerine yönlendirme gibi kuruluşun ödeme hizmetlerinin kullanımını arttırabilecek nitelikteki yan hizmetler.
- ✓ Bir ay içerisinde aracılık edilen işlem miktarının bir önceki takvim yılındaki ödeme hacminin yüzde biri ile sınırlı olması şartıyla ve mevzuattaki sair esaslara tabi olarak, işlenmiş kıymetli maden ve kıymetli taş alım satımı ile ilgili faaliyetlere aracılık edilmesi kapsamında sunulacak hizmetler.

➤ **Kuruluşların öz kaynak hesabına ve TCMB nezdinde bulunduracakları teminata ilişkin esaslarda değişiklik yapılmıştır.**

Ödeme ve elektronik para kuruluşlarının TCMB nezdinde bulunduracakları teminat tutarı, özkaynak hesabında dikkate alınacak indirim kalemleri arasına eklenmiştir.

Ek olarak, özkaynak hesaplamasına dâhil edilen serbest karşılıkların, risklerden doğabilecek zararın karşılanması için her an kuruluşun kullanımına hazır olması, muhasebe kayıtlarında açıkça yer alması ve kuruluşun bağımsız denetimini gerçekleştiren bağımsız denetim kuruluşunca onaylanmış olması zorunluluğuna ilişkin hükümler yürürlükten kaldırılmıştır.

Ayrıca yapılan değişikliklerle ödeme fonlarının ve elektronik para ihracı karşılığında alınan fonların teminat olarak gösterilemeyeceği açıkça düzenlenmiştir.

Kuruluşların TCMB nezdinde tutması gereken toplam teminat miktarı belirlenirken TCMB tarafından dikkate alınacak kriterler sayıca azaltılmıştır. Buna göre TCMB tarafından yalnızca aşağıdaki iki kriter dikkate alınacaktır:

- i. Kanun kapsamında idari para cezası uygulanmamış olması ve
- ii. Türkiye Ödeme ve Elektronik Para Kuruluşları Birliği ("TÖDEB") hakem heyetlerinde kuruluş aleyhine sonuçlanan şikâyet ve itiraz başvurularının kuruluşla ilgili toplam başvurular içindeki payının %10'un üzerinde olmaması.

Kuruluşun TCMB nezdinde tutması gereken teminat miktarı yukarıdaki iki kriterin tek tek sağlanmaması halinde %25, birlikte sağlanmaması durumunda ise %100 artırılabacaktır.

➤ **Kuruluşların unvan değişikliği için TCMB'den onay alınması zorunluluğu kaldırılmıştır.**

Ödeme ve elektronik para kuruluşlarının unvan değişikliği süreçleri kolaylaştırılmış ve değişikliğe ilişkin kuruluş içindeki süreçlerin tamamlanmasının ardından 20 iş günü içinde TCMB'ye bildirim yapılması yeterli hale getirilmiştir.

➤ **Risk yönetimi personelinin kuruluşun tam zamanlı çalışanı olması zorunluluğu hüküm altına alınmıştır.**

Ödeme ve elektronik para kuruluşu bünyesindeki risk yönetimi personelinin en az birinin kuruluşun tam zamanlı çalışanı olması yükümlülüğü açıkça düzenlenmiştir.

➤ **Faaliyet izni alınmasına ilişkin süreç ve belgelerde bir kısım değişiklikler yapılmıştır.**

Lisans başvurusunun ilk bildirim aşamasında ve lisansın kapsamının genişletilmesi için yapılan başvuru sürecinde sunulan eksik bilgi ve belgelerin tamamlanması için süre sınırı getirilmiştir. Süresinde tamamlanmayan başvurular hiç yapılmamış sayılacaktır.

Ayrıca istihbari inceleme aşaması kapsamında TCMB'ye sunulması gereken belgelere yenileri eklenmiştir.

➤ **Ödeme aracı ihracı ve kabulüyle ilgili kartlı sistem kuruluşlarını da ilgilendiren yeni düzenlemeler getirilmiştir.**

Birden fazla kartlı sistem kuruluşu ile uyumlu olacak şekilde ödeme aracı ihraç eden ödeme hizmeti sağlayıcıları, müşterinin ödeme aracının belirli bir kartlı sistem kuruluşuna tanımlı şekilde ihraç edilmesini talep ettiği durumlarda;

- ✓ ödeme aracını müşterinin istediği kartlı sistem kuruluşuna uyumlu şekilde ihraç etmekle ve
- ✓ ödeme aracının ihraç edilmesinin öncesinde ve sonrasında müşterinin seçtiği kartlı sistem kuruluşu ile uyumlu ödeme aracının ihracı sürecini müşteri açısından zorlaştıracak şekilde müşteriye kartlı sistem kuruluşuna göre farklı uygulamalarda bulunmamakla yükümlü kılınmıştır.

Yönetmelik'te geçen kartlı sistem kuruluşu 5464 sayılı Kanun'un 3/1(f) maddesinde tanımlanan kuruluşları ifade etmektedir. İlgili hükümler 31 Mart 2024 tarihinde yürürlüğe girecektir.

➤ **Ödeme hizmeti sağlayıcılarına kontrol ilişkisi içinde oldukları ödeme hizmeti sağlayıcıları ile diğer ödeme hizmeti sağlayıcıları arasında eşit davranma yükümlülüğü getirilmiştir.**

Yönetmelik'in 8. maddesine eklenen 4 vd. fıkraları uyarınca ödeme hizmeti sağlayıcılarına, diğer ödeme hizmeti sağlayıcılarına sunmakta oldukları ödeme hesabı hizmetleri ile ödeme hizmetlerine ilişkin altyapı hizmetleri bakımından;

- ✓ aynı nitelikteki hizmetleri kontrolünü elinde bulundurdukları ödeme hizmeti sağlayıcısı ile diğer ödeme hizmeti sağlayıcılarına aynı şartlar ve imkanlar dahilinde ve aynı ücret politikası ile sunma ve
- ✓ kontrolünü elinde bulundurdukları ödeme hizmeti sağlayıcısını diğer ödeme hizmeti sağlayıcılarından avantajlı konuma getirecek şekilde kendi müşterilerini kontrolünü elinde bulundurdukları ödeme hizmeti sağlayıcısından hizmet almak üzere yönlendirememeye veya zorlamama

yükümlülükleri getirilmiştir.

➤ **Müşterilerin kuruluş nezdindeki hak ve alacaklarına ilişkin idari ve adli taleplerin uygulanması bakımından yeni kurallar getirilmiştir.**

Ödeme hizmeti kullanıcılarının sırasıyla ilgili ödeme ve elektronik para kuruluşu nezdindeki hak ve alacaklarına ilişkin tedbir, haciz ve benzeri her türlü idari ve adli taleplerin münhasıran ilgili kuruluş tarafından yerine getirileceği düzenlenmiştir. Ödeme fonunun bulunduğu koruma hesabı ile elektronik para ihracı karşılığında alınan fonların bulunduğu hesabın tutulduğu bankalara gelen talepler bakımından ise, bankanın bu fonların kuruluşun müşterileri bazında nihai sahipliğine ilişkin bilgi sahibi olması durumunda, ilgili fon ile sınırlı olmak üzere yerine getirileceği ve banka tarafından ilgili kuruluşa gecikmeksizin bilgi verileceği düzenlenmiştir.

➤ **Ödeme emri başlatma hizmetine ilişkin ek düzenlemeler getirilmiştir.**

Ödeme işleminin, ödeme emri başlatma hizmeti olarak değerlendirilebilmesi için ödeme işlemini başlatan tarafın ödeme emrini vermek için ödeme işleminin gerçekleştirileceği kendi ödeme hesabının bulunduğu ödeme hizmeti sağlayıcısının dışında bir ödeme hizmeti sağlayıcısını da kullanıyor olması gerektiği düzenlenmiştir. Aynı fıkra uyarınca ne tür uygulamaların ödeme emri başlatma hizmeti olarak kabul edilmeyeceği de düzenlenmiştir.

➤ **Uzaktan iletişim aracı ile gerçekleştirilecek tek seferlik ödeme işlemleri bakımından yeni düzenlemeler getirilmiştir.**

Ödeme hizmeti sağlayıcıları, hangi müşterilerine ve hangi hizmet türleri ile ilgili olarak uzaktan iletişim aracı ile tek seferlik ödeme işlemi gerçekleştirme imkânı sunacağına karar vermeye yetkili kılınmıştır. Ödeme hizmeti sağlayıcısı, yapılacak risk değerlendirmesinde elde ettiği sonuca göre ödeme işleminin tarafların eş zamanlı fiziksel varlığında gerçekleştirilmesine karar vermeye yetkili kılınmıştır.

- Düşük değerli ödeme işlemleri ile düşük değerli ödeme aracı ve elektronik paraya ilişkin düzenlemelerde yer alan tutarlar artırılmıştır.

Yönetmelik'in 73. maddesinin uygulanacağı ödeme işlemleri ile ödeme araçlarının belirlenmesinde referans alınan tutarlar yükseltilmiştir.

- Veri paylaşım servisleri hizmetlerinin uyum süreleri bakımından istisnalar getirilmiştir.

Ödeme emri başlatma hizmeti ile hesap bilgisi hizmetine ilişkin esaslara uyum süresi bir kısım şartları sağlayan kuruluşlar bakımından uzatılmıştır.

Gülşen Engin
Ortak

Simge Esendal
Kıdemli Avukat

Nehar Çakmakçı
Avukat

Ege İrem Yenmez
Avukat

Stajyer Cansu Lara Dervişoğlu ile birlikte

Çakmak Avukatlık Ortaklığı

www.cakmak.av.tr

Bu doküman müvekkillerimize ve ilgili diğer kişilere genel bilgi sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Bu doküman kapsamında sağlanan bilgiler hukuki tavsiye olarak kabul edilemez. Herhangi bir durum için özel olarak bir hukuki tavsiye almanızın yalnızca bu dokümanda yer alan bilgiler dikkate alınarak işlem yapılmamalıdır.

Bu doküman web sitemiz dışındaki web sitelerine bağlantılar içerebilir. Çakmak Avukatlık Ortaklığı'nın kendi web sitesi dışındaki web sitelerine ilişkin hiçbir sorumluluğu yoktur ve diğer web sitelerinde yer alan bilgi, içerik veya sunumların doğruluğunu onaylamaz veya bunlar hakkında açık veya zımni herhangi bir garanti vermez.

Bu doküman ve içeriği telif hakkı ile korunmaktadır ve Çakmak Avukatlık Ortaklığı'nın önceden yazılı izni olmaksızın çoğaltılamaz veya tercüme edilemez.